

Napotki vlagateljem za investiranje v vrednostne papirje in finančne instrumente

**Napotki vlagateljem za varno investiranje v vrednostne
papirje in finančne instrumente**

Priprava: Agencija za trg vrednostnih papirjev
Poljanski nasip 6, 1000 Ljubljana, Slovenija

Oblikovanje: Ninamedia, d.o.o.

Mesto objave: www.a-tvp.si

Leto izdaje: 2009

NAGOVOR DIREKTORJA

Spoštovani vlagatelji!

V pričujoči zloženki vam na kratko predstavljamo delovanje slovenskega trga vrednostnih papirjev in osnovne vidike upravljanja z vašim finančnim premoženjem. Odgovorili bomo na vprašanja, kako je trg urejen, kdo ga nadzoruje, katera so načela varnega investiranja v vrednostne papirje, kakšne so vaše pravice in kje se skrivajo pasti.

Strmi padci vrednostnih papirjev, ki smo jim priča v zadnjem letu, nas silijo v ponoven razmislek o primerni naložbi finančnih sredstev. V to, da bomo poleg pričakovanega zaslužka upoštevali tudi in predvsem varnost naložb. Da si bomo zastavili jasne finančne cilje in upoštevali osnovna načela varnosti naložb, kot so razpršenost sredstev v različne naložbene oblike. Predvsem pa, da bomo v poplavi naložbenih ponudb lahko izbrali takšno, ki ustreza našim finančnim ciljem, in ne bomo nasedali lažnim obljubam o velikih zasluških.

Informacije so splošne narave in ne morejo nadomestiti strokovnega nasveta usposobljenih strokovnjakov ali predvideti vseh okoliščin, ki vplivajo na vaše osebne finančne odločitve. Prav tako vam zaradi omejenega obsega te publikacije ne moremo navesti vseh elementov, ki bi jih kot vlagatelji morali poznati. Kljub temu pa sem prepričan, da boste vsi, ki razmišljate o oplemenitvenju svojega finančnega premoženja, na naslednjih straneh našli koristne informacije, ki vam bodo v pomoč in razmislek pred konkretno odločitvijo o finančni naložbi.

dr. Damjan Žugelj,

direktor ATPV

SPLOŠNO O TRGU VREDNOSTNIH PAPIRJEV

Kaj je trg vrednostnih papirjev?

Trg vrednostnih papirjev označuje področje, kjer se srečujeta ponudba in povpraševanje po vrednostnih papirjih. Ključna pravila delovanja slovenskega trga vrednostnih papirjev določa predvsem Zakon o trgu finančnih instrumentov (ZTFI). Nadzor nad trgom vrednostnih papirjev izvaja Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP).

Kakšne so vaše pravice?

Kot vlagatelj ste upravičeni:

- do **poštenih, jasnih in nezavajajočih informacij**, tako v neposrednem odnosu kot tudi prek objav in tržnih sporočil;
- pridobiti **ustrezne in razumljive informacije**, ki vam omogočajo, da spoznate in razumete značilnosti in tveganja investicijskih storitev in posameznih vrst finančnih instrumentov, da lahko na tej podlagi sprejmete ustrezno naložbeno odločitev;
- do **vestne in poštene obravnave ter profesionalne skrbnosti** pri nujenju investicijskih storitev;
- do investicijskega nasveta o **primernih investicijskih storitvah in finančnih instrumentih**, ki ustrezajo vašemu znanju in izkušnjam, finančnemu položaju in vašim naložbenim ciljem;
- do opozorila, da investicijska storitev ali finančni instrument za vas ni primeren, če ponudnik tako oceni na podlagi posredovanih podatkov.

Investicijsko svetovanje je podajanje osebnih priporočil vlagatelju – bodisi na njegovo zahtevo bodisi na pobudo borznega posrednika glede naložb v finančne instrumente.

Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP)

Temeljno poslanstvo ATVP je zagotavljanje **preglednega in učinkovitega** trgovanja z vrednostnimi papirji, ki so ponujeni javnosti. Z izvajanjem nadzora nad borzno-posred-

niškimi družbami, bankami, ki opravljajo investicijske storitve, družbami za upravljanje, vzajemnimi skladi, investicijskimi družbami, upravljavci pokojninskih skladov, javnimi družbami, delniškimi družbami, za katere se uporablja Zakon o prevzemih, ATVP skrbi, da kapitalski trg deluje pregledno in pravilno, da ponudniki vrednostnih papirjev obravnavajo svoje stranke skrbno in pošteno in da javne družbe pravočasno in pravilno razkrijajo informacije, ki so potrebne za odločanje vlagateljev.

ATVP nadzira ravnanje udeležencev trga vrednostnih papirjev.

Organizirani trg vrednostnih papirjev (borzni trg)

Z vrednostnimi papirji se organizirano trguje na borznem trgu. Poglavitni predmet trgovanja na borzi so delnice in obveznice. V Sloveniji poteka borzno trgovanje v okviru Ljubljanske borze, d. d., Ljubljana. Ta na svoji spletni strani ažurno objavlja informacije o ponudbi in povpraševanju vrednostnih papirjih, ki so uvrščeni v trgovanje na borznem trgu, ter druge pomembne informacije. Borzne tečajnice so objavljene tudi v dnevnem časopisju.

Najpogostejše oblike vrednostnih papirjev in drugih finančnih instrumentov

Vrednostni papirji se v Republiki Sloveniji izdajajo v nematerializirani (elektronski) in v materializirani (papirni) obliki. **Nematerializirani vrednostni papirji** so vpisani v centralni register nematerializiranih papirjev, ki ga vodi Klirinško depotna družba (KDD). **Materializirani vrednostni papirji** so izdani kot pisne listine in so v slovenski praksi redkost.

Finančni instrumenti so prenosljivi vrednostni papirji, investicijski kuponi vzajemnih skladov, instrumenti denarnega trga, opcije, terminske pogodbe in podobni produkti.

V nadaljevanju so na kratko predstavljene najpogostejše oblike finančnih instrumentov, s katerimi se trguje na slovenskem trgu vrednostnih papirjev. Ti se razlikujejo po stopnji

tveganja. Seveda niso vsi vrednostni papirji primerni za vsakogar. **Pred odločitvijo za posamezno naložbo se posvetujte s svojim borznim posrednikom, ki naj vas seznaní z vsemi značilnostmi posamezne naložbe, še zlasti pa z vsemi tveganji.**

Delnice

Delnica je lastniški vrednostni papir, ki daje imetniku določene premoženjske pravice (dividende), pravico glasovanja na skupščini delničarjev in pravico do ustreznega dela premoženja po likvidaciji ali stečaju izdajatelja. Višina dividend je odvisna od uspešnosti poslovanja delniške družbe, ki je delnice izdala. Imetnik lahko tržne delnice praviloma kadar koli proda po dnevni tržni ceni. Naložbe v delnice so povezane z večjimi tveganji, ki so posledica nihanja tečajev.

Glede na pravice iz delnic se delnice delijo na navadne (redne) in prednostne (ugodnostne). Prednostne delnice so delnice, ki zagotavljajo imetnikom prednost pri izplačilu dobička in pri izplačilu ob likvidaciji družbe. Praviloma pa te delnice ne prinašajo glasovalnih pravic.

Obveznice

Obveznica je dolgoročni dolžniški vrednostni papir, s katerim se izdajatelj (tj. država, lokalna skupnost, finančna institucija ali podjetje) obveže, da bo imetniku obveznice v enkratnem znesku ali več obrokih vrnil vplačani znesek in tudi določen znesek obresti. Imetniki obveznic so praviloma upravičeni do fiksnega izplačila obresti, ne glede na poslovni rezultat izdajatelja.

Obveznica je praviloma manj tvegana od delnice. Največje tveganje pri obveznici je v tem, da lahko izdajatelj zapade v plačilne težave in ni sposoben izplačati dela ali celotne glavnice oziroma obresti. Pred nakupom je zato treba preveriti boniteto izdajatelja.

Zakladne menice

Zakladne menice so nematerializirani, serijski, imenski, prenosljivi, kratkoročni državni vrednostni papirji. Po dospelosti jih lahko delimo na eno-, tri-, šest- in dvanajstmesečne. Ob izdaji vlagatelj vplača diskontirani znesek, ob zapadlosti pa dobi izplačan nominalni znesek zakladne menice.

Blagajniški zapisi

Blagajniški zapis je podobno kot zakladna menica diskontni vrednostni papir, ki se glasi na določen denarni znesek, z določenim rokom dospelosti in določeno obrestno mero.

Blagajniške zapise izdaja bodisi centralna banka, in sicer kot način uravnavanja količine denarja v obtoku, bodisi poslovne banke z namenom zbiranja likvidnostnih viškov pravnih in fizičnih oseb. Imetnik ob dospelju dobi vrnjeno glavnico, na katero je vrednostni papir nominiran.

Izdajatelj mora pred javno ponudbo vrednostnih papirjev praviloma objaviti prospekt, potrjen s strani ATVP, s podatki o izdajatelju in lastnostih vrednostnega papirja.

Vzajemni skladi

Vzajemni sklad je premoženje, razdeljeno na enote z enako vrednostjo in je v lasti imetnikov investicijskih kuponov. Edini namen vzajemnega sklada je vlaganje sredstev vlagateljev v prenosljive vrednostne papirje in druge likvidne finančne naložbe po načelu razpršitve tveganj. Vzajemni sklad upravlja **družba za upravljanje**, ki mora tako za opravljanje dejavnosti kot tudi za upravljanje posameznega vzajemnega sklada pridobiti dovoljenje ATVP. Vzajemni skladi se glede na naložbeno politiko v grobem delijo na delniške, obvezniške, mešane, denarne, sklade skladov in sklade z bolj specifično naložbeno politiko.

Naložbe v vzajemne sklade so primerne za vlagatelje, ki želijo prihranke investirati v nakup vrednostnih papirjev, nimajo pa dovolj znanja, izkušenj ali časa, da bi to počeli sami. Pri tovrstnem varčevanju se vlagatelju praviloma ni treba zavezati niti glede dobe varčevanja niti pogostosti in višine posameznih vplačil v vzajemni sklad.

Vrednost enote premoženja (VEP) nam pove, koliko je posamezna enota premoženja vzajemnega sklada vredna na določen obračunski dan. Investicijski kupon je vrednostni papir, ki se glasi na eno ali več enot premoženja in daje imetniku pravice, opredeljene v pravilih upravljanja vzajemnega sklada.

Prednosti varčevanja v vzajemnih skladih so enostavnost pristopa in izstopa, transparentnost, precejšnja razpršitev sredstev in posledično znižanje tveganja, visoka likvidnost, strokovno upravljanje s premoženjem ter davčne ugodnosti.

Izvedeni (izpeljani) finančni instrumenti: naložbeni certifikati, opcije, terminske pogodbe

Izvedeni finančni instrumenti so finančni instrument ali druga pogodba. Od vlagateljev ne zahtevajo začetne naložbe ali pa je ta zelo majhna. Gre za zelo tvegane finančne in-

strumente, ki so primerni le za izkušene vlagatelje. Z naložbo v izvedeni finančni instrument lahko v kratkem izgubite celotno vloženo premoženje. Cena teh finančnih oblik je odvisna od vrednosti osnovnega instrumenta (kot je cena tuje valute, obrestna mera, vrednostni papir, blago ali drugo), na katerega je napisana.

Naložbeni certifikati

Naložbene certifikate običajno izdajajo poslovne banke in se glasijo na nek drug finančni instrument, na primer indeks, valuta, obrestna mera in surovina. Z naložbenimi certifikati se trguje na borzah. Paleta možnih naložb je zelo široka. Glede na stopnjo tveganja se naložbeni certifikati ločijo na zajamčene certifikate, ki so varnejši in vlagatelju ob zapadlosti zagotavljajo glavnico. Bolj tvegani so turbo certifikati, pri katerih se premik cene osnovnega instrumenta odraža z večkratnikom, s čimer se večja ali manjša vlagateljov potencialni zaslužek. Odvisno od značilnosti posameznega certifikata je možno služiti tako ob rasti kot padanju tečajev.

Opcije

Opcija je finančni instrumenti, ki daje imetniku pravico (ne pa tudi dolžnost), da kupi oz. proda premoženje, na katerega je napisana opcija, po vnaprej določeni ceni in na določen dan oz. do določenega datuma. Cena opcij je odvisna od vrednosti osnovnega instrumenta, za katerega so izdane. Opcije spadajo v skupino izvedenih finančnih instrumentov, ki omogočajo zaščito pred tveganji ali prenos tveganja.

Terminski posel

Terminski posel je zavezujoč dogovor med dvema strankama o prodaji oziroma nakupu instrumenta (določene vrste blaga, npr. devize, nafta, žito itd.) po določeni ceni in z dejansko dobavo blaga na določen dan v prihodnosti. Vlagatelji se poslužujejo terminskih pogodb predvsem za zaščito pred tveganji ali pa z namenom špekulacije.

NALOŽBE V VREDNOSTNE PAPIRJE IN DRUGE FINANČNE INSTRUMENTE

Naložbe v večino finančnih instrumentov so v primerjavi z varčevanjem na banki praviloma bolj donosne, hkrati pa tudi bolj tvegane. Prednosti tovrstnega plemenitenja finančnega premoženja je likvidnost sredstev, saj lahko tržni vrednostni papir praviloma kadar koli prodate. Nakup in prodaja vrednostnih papirjev sta povezana z določenimi stroški.

Pri naložbah v vrednostne papirje obstaja možnost, da z naložbo ne dosežete pričakovanega donosa (t. i. naložbeno tveganje). Do tega lahko pride zaradi vrste dejavnikov, kot so tveganje spremembe tečajev vrednostnih papirjev, obrestno tveganje, valutno tveganje, tveganje spremembe davčnih predpisov, pogojev poslovanja posameznih izdajateljev ter pogojev delovanja investicijskih skladov in trga vrednostnih papirjev. Na večino tveganj ne morete vplivati, lahko pa se jim izognete z upoštevanjem naslednjih previdnostnih ukrepov in tako prispevate k večji varnosti svojih naložb.

Svoje naložbe v vrednostne papirje si glede na svoje znanje, izkušnje, cilje in pripravljenost tvegati lahko izbirate sami oziroma s pomočjo finančnega svetovalca – borznega posrednika. Osnovno pravilo pri vseh vrstah naložb pa je: **večji ko je donos, bolj tvegana je naložba**. Pravilo, ki ga velja upoštevati in ki zmanjšuje tveganje, je tudi **razpršitev premoženja med različne vrste naložb**.

Vse finančne naložbe so tvegane, nekatere bolj, druge manj, vendar povsem varnih finančnih naložb ni – če vas bo kdo prepričeval v nasprotno, poiščite nasvet koga drugega.

Kako začeti?

1. Izberite si posrednika oziroma svetovalca pri trgovanju z vrednostmi papirji

Za trgovanje z vrednostmi papirji potrebujete posrednika, tj. borzno posredniško družbo ali banko, ki ima dovoljenje za opravljanje investicijskih storitev in poslov. Pri tem je smiselno, da naredite primerjavo med različnimi ponudniki, pri tem pa bodite posebno pozorni na to, da lahko posamezne storitve s finančnimi instru

menti opravljajo le za to pooblašcene osebe. Seznam oseb, ki so upravičene opravljati tovrstne storitve, najdete na spletnih straneh ATVP. Hkrati pred izborom ponudnika upoštevajte tudi značilnosti posameznih storitev, ki jih ponujajo, vključno s cenami.

Borzni posrednik je dolžan pri opravljanju investicijskih storitev ravnati vestno, pošteno in z ustrezno profesionalno skrbnostjo ter v vsem paziti na vaše interese!

2. Odprite trgovalni račun

Za trgovanje z vrednostnimi papirji potrebujete trgovalni račun, tj. račun nematerializiranih vrednostnih papirjev pri KDD. Tega bo v vašem imenu in za vaš račun v centralnem registru odprla BPD ali banka in na njem vodila stanje vaših vrednostnih papirjev. Za navedene storitve BPD zaračunavajo provizijo.

Stroški storitev posameznih ponudnikov se lahko precej razlikujejo.

3. Posredujte informacije o sebi

Da vam bo borzni posrednik lahko priporočil primerno naložbo, bo potreboval informacije o vašem znanju in izkušnjah, o vašem finančnem položaju in o vaših naložbenih ciljih. Čeprav svojih osebnih podatkov niste dolžni razkriti, je priporočljivo, da v pogovoru čim bolj sodelujete. V vašem interesu je, da svetovalcu posredujete vse podatke, na podlagi katerih vam lahko ustrezno svetuje in vam priporoči ustrezno naložbo. Če borzni posrednik na podlagi informacij, ki jih prejme od vas, oceni, da vrednostni papir ali finančni instrument za vas ni primeren, vas je dolžen na to opozoriti!

Profesionalni in neprofesionalni vlagatelji
Vlagatelji se glede na znanje in izkušnje delijo na profesionalne in neprofesionalne. Prvi razpolagajo z dovolj strokovnega znanja in izkušenj, da lahko samostojno izberejo ustrezno naložbo in pravilno ocenijo z njo povezana tveganja. Tiste, ki nimajo z dovolj strokovnega znanja in izkušenj, da bi lahko sami sprejemali investicijske odločitve in ocenili tveganje, uvrščamo med neprofesionalne vlagatelje. Praviloma so to vse fizične osebe in manjše gospodarske družbe.

Preden se odločite za katero koli obliko varčevanja in naložb:

- določite svoje naložbene cilje v skladu s svojim finančnim stanjem;
- določite svoj subjektivni odnos do tveganja;
- pridobite čim več informacij o ponudnikih, vključno s preteklimi poslovnimi rezultati in izkušnjami vlagateljev;
- pridobite čim več informacij o možnih naložbah (vrednostnih papirjih in finančnih instrumentih, ki jih želite kupiti), vključno z informacijami o možnih tveganjih;
- od ponudnikov zahtevajte pisne informacije in potrdila.

In ne pozabite preveriti, ali ima izbrani ponudnik dovoljenje nadzornega organa (ATVP, Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor).

PREVIDNOSTNI UKREPI PRI VLAGANJU V VREDNOSTNE PAPIRJE IN FINANČNE INSTRUMENTE

Prepričajte se, da ima vaš ponudnik ustrezno dovoljenje za opravljanje dejavnosti

Ponudniki vrednostnih papirjev morajo izpolnjevati vse z zakonom predpisane pogoje in za opravljanje svoje dejavnosti pridobiti dovoljenje ATVP. Njihova dejavnost je nadzorovana. Seznam borznoposredniških družb, družb za upravljanje, domačih in tujih investicijskih skladov, ki se lahko tržijo na območju Republike Slovenije, vzajemnih pokojninskih skladov ter borznih posrednikov in oseb, ki tržijo enote investicijskih skladov, je objavljen na spletnih straneh [ATVP](#). Seznam bank v Republiki Sloveniji je objavljen na spletni strani [Banke Slovenije](#).

Primer finančnega produkta, ki ga pod imenom »forex« tržijo nepooblašcene osebe

V javnosti se pojavljajo številni posredniki finančnih produktov, ki nimajo ustreznih dovoljenj. Potencialnim vlagateljem obljublajo visoke in hitre zaslužke. Takšni so na primer produkti z imenom »forex«. Tovrstne produkte ponujajo prek spletnih strani in na predstavitvah za ožji krog ljudi. Ker promotorji nastopajo kot fizične osebe, je nadzor nad njimi otežen. Pri produktih, ki jih na ta način ponujajo, gre lahko za finančno prevaro.

Preberite dokumente, preden jih podpišete

Borzni posredniki morajo z vami skleniti pisno pogodbo o opravljanju posameznih vrst investicijskih storitev, s katero določita medsebojne pravice in obveznosti. Pomembno je, da si preberete tudi splošne pogoje poslovanja in cenik storitev. V kolikor se vam zdijo posamezne določbe nerazumljive ali nejasne, zahtevajte podrobnejšo razlago. Te pogoje in cenik preverite pri več ponudnikih.

Družbe za upravljanje oziroma osebe, ki tržijo enote investicijskih skladov v njihovem imenu, vam morajo pred podpisom pristopne izjave vedno predložiti brezplačen izvod

izvlečka zloženke vzajemnega sklada oziroma podsklada, na vašo zahtevo pa tudi brezplačen izvod zloženke z vključenimi pravili upravljanja ter izvod letnega oziroma polletnega poročila o poslovanju sklada. Izvleček zloženke na zgolj štirih straneh povzema vse bistvene lastnosti vzajemnega sklada oziroma podsklada, kot so naložbena politika, stroški in tveganja, povezana z naložbo, zato vam priporočamo, da jo prebere. Pred sklenitvijo pristopne izjave vam mora biti v izpolnitev predložen tudi vprašalnik za oceno vašega osebnega profila tveganja, ki je osnova za kakovostno svetovanje. Priporočamo, da ga skrbno izpolnite in se o vseh dilemah odkrito pogovorite s svetovalcem.

Posebna previdnost je potrebna pri naložbah, ki jih ne razumete v celoti in zato tudi ne zmorete oceniti vseh tveganj.

Hranite dokumentacijo

Dokumente o poslovanju s finančnimi posredniki oziroma vlaganju na kapitalskih trgih skrbno hranite, saj so ti v primeru kasnejših zapletov osnova za dokazovanje morebitnih nepravilnosti.

Beležite pogovore

Beležite si zaznamke pogovora s ponudnikom in si pred končno odločitvijo po potrebi vzemite dodaten čas za razmislek. Bodite posebno pozorni na obljube visokih donosov.

Poučite se o tveganjih naložbe

Pred izbiro naložbe se pri borznoposredniški družbi ali banki, ki opravlja investicijske storitve in posle, pozanimajte o vseh vidikih tveganja v zvezi z naložbo.

Posebno previdnost priporočamo v primerih, ko

- **ponudnik obljublja nenavadno visoke donose in mesečna izplačila;**
- posrednik obljublja možnost hitrega zaslužka;
- **gre za nepooblašcene posrednike, ki ponujajo vrednostne papirje in druge finančne instrumente prek spletnih strani ali na predavanjih za omejen krog ljudi;**

- se denar nakazuje v tujino (npr. prek spleta);
- **ponudnik od vas zahteva plačilo v gotovini;**
- posrednik trdi, da je navedenem poslu malo ali nič tveganja ter da ima večina vlagateljev dobiček – pri trgovanju s finančnimi instrumenti vselej obstaja določena stopnja tveganja, da se vrednost naložbe zniža pod vplačani znesek;
- **posrednik trdi, da je priložena izjava o tveganju samo formalnost;**
- posrednik trdi, da s posamezno naložbo zaslužite v vsakem primeru, ne glede na to, ali njena vrednost raste ali pada;
- **je pogodba sklenjena po zakonodaji države, ki ni članica EU;**
- posrednik predlaga, da v posamezno naložbo vložite vse vaše prihranke;
- posrednik trdi, da morate takoj vložiti sredstva, sicer bo prepozno;
- **posrednik trdi, da so to naložbo kupili tudi vaši znanci ali sosodje.**

KAJ STORITI V PRIMERU SPORA

1. Izvensodno reševanje sporov

Spore se prvenstveno najučinkoviteje rešuje tam, kjer so nastali. Borznoposredniške družbe in banke, ki opravljajo investicijske storitve, in družbe za upravljanje imajo vzpostavljene učinkovite sisteme izvensodnega reševanja sporov s svojimi strankami.

Borznoposredniška družba ima v prostorih, v katerih posluje s strankami, na vidnem mestu objavljeno informacijo o načinu izvensodnega reševanja sporov in z njo seznanijo vsako neprofesionalno stranko pred sklenitvijo pogodbe. Družbe za upravljanje imajo bistvene informacije o izvensodnem reševanju sporov navedene v zloženkah investicijskih skladov.

2. Sodno varstvo

V kolikor z BPD oziroma DZU ne uspete rešiti spora po izvensodni poti, lahko vložite tožbo na pristojno sodišče. Seveda pa je treba pred odločitvijo za sodno reševanje spora preveriti, ali imate shranjeno vso dokumentacijo, saj je uspeh v postopku odvisen tudi od dokaznega gradiva, ki ga predložite sodišču.

3. Prijava kršitev ATVP

Morebitne nepravilnosti lahko prijavite tudi ATVP. To lahko storite pisno ali ustno po telefonu ali osebno v času uradnih ur. ATVP na podlagi vaše prijave opravi nadzor pri navedenem ponudniku. V postopku nadzora preverja morebitne nepravilnosti v njegovem poslovanju, ne more pa reševati posameznega spora med ponudnikom in stranko. Če ATVP ugotovi kršitve, ustrezno ukrepa, o tem pa vas zaradi zaupne narave informacij o nadzoru ne more obvestiti.

PRIJAVA KRŠITEV

Kršitve lahko prijavite pisno na naslov Agencija za trg vrednostnih papirjev, Poljanski nasip 6, Ljubljana, prek elektronske pošte info@a-tvp.si ali po telefonu na številko (1) 280 04 00.

SLOVAR POJMOV

Centralna klirinško depotna družba – KDD vodi centralni register nematerializiranih vrednostnih papirjev, to je centralno informatizirano bazo, v katero se vpisujejo nematerializirani vrednostni papirji, pravice iz nematerializiranih vrednostnih papirjev in njihovi imetniki ter morebitne pravice tretjih oseb na vrednostnih papirjih (npr. nastavna pravica ali predkupna pravica). KDD opravlja tudi storitve izračuna, izravnave in zagotavljanja izpolnitve obveznosti, nastalih na podlagi trgovanja z vrednostnimi papirji.

Investicijski sklad je skupek premoženja večjega števila vlagateljev, naložen v različne vrste vrednostnih papirjev (delnice, obveznice itd.) in druge likvidne finančne naložbe (bančne vloge itd.). Praviloma ga upravlja družba za upravljanje, ki premoženje nalaga po načelu primerne razpršitve tveganj in v skladu z naložbenim ciljem in politiko, zapisano v ustanovnih dokumentih sklada. Za upravljanje premoženja si družba za upravljanje zaračunava upravljavsko provizijo. V Sloveniji se investicijski sklad lahko oblikuje bodisi kot vzajemni sklad bodisi ustanovi kot investicijska družba.

Vzajemni sklad je odprti tip investicijskega sklada, katerega premoženje je razdeljeno na enake enote. Vlagatelji lahko k vzajemnemu skladu pristopijo tako, da sklenejo pristopno izjavo in vplačajo sredstva neposredno na poseben transakcijski račun vzajemnega sklada, ki je odprt pri skrbniški banki. S tem vlagatelj postane imetnik investicijskega kupona vzajemnega sklada. Imetnik lahko od družbe za upravljanje, ki upravlja vzajemni sklad, kadar koli zahteva izplačilo investicijskega kupona, družba za upravljanje pa mora ustrezno vrednost investicijskega kupona izplačati na imetnikov transakcijski račun neposredno iz premoženja vzajemnega sklada. Družba za upravljanje mora za opravljanje dejavnosti kot tudi za upravljanje posameznega vzajemnega sklada vselej pridobiti dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev.

Krovni sklad je vzajemni sklad, sestavljen iz dveh ali več podskladov, ki imajo vsak svojo naložbeno politiko.

Investicijska družba je zaprti tip investicijskega sklada. Organizirana je kot delniška družba, katere edina dejavnost je nalaganje premoženja delničarjev v vrednostne papirje in druge likvidne finančne naložbe. Vlagatelji lahko delnice investicijske družbe kupijo oziroma prodajo samo na borzi, in sicer po ceni, ki je odvisna od takratne ponudbe in povpraševanja. S sklenitvijo posla se zamenja samo imetnik delnic, investicijska družba pa s tem ne pridobi dodatnega – novega kapitala. V Sloveniji investicijske družbe lahko upravljajo samo družbe za upravljanje, ki morajo za opravljanje te dejavnosti pridobiti dovoljenje Agencije za trg vrednostnih papirjev.

Družba za upravljanje je družba, ki kot svojo edino dejavnost opravlja storitev upravljanja investicijskih skladov, za kar potrebuje posebno dovoljenje ATVP. Lahko pa upravlja tudi premoženje dobro poučenih vlagateljev, za kar mora predhodno tudi dobiti dovoljenje ATVP. Organizirana je lahko kot delniška družba ali kot družba z omejeno odgovornostjo. Premoženje družbe za upravljanje je strogo ločeno od premoženja investicijskih skladov, ki jih upravlja. Seznam družb za upravljanje in investicijskih skladov je objavljen na spletnih straneh ATVP.

Pomembni spletni naslovi

Ljubljanska borza, d. d.

<http://www.ljse.si/>

Seonet

<http://seonet.ljse.si/menu/default.asp>

KDD

<http://www.kdd.si/>

Agencija Republike Slovenije za

javnopravne evidence in storitve (AJPEŠ)

<http://www.ajpes.si/>

PRAVNO OPOZORILO

Ta zloženska je oblikovana z namenom posredovanja splošnih informacij o vlaganju v vrednostne papirje in finančne instrumente v Republiki Sloveniji. Informacije, vsebovane v tej zloženci, ne predstavljajo investicijskega svetovanja. Agencija za trg vrednostnih papirjev opozarja, da je seznanitev z vsemi oblikami tveganja pri naložbah v vrednostne papirje pogoj za oblikovanje ustrezne investicijske odločitve, zato bralcem priporoča, da ne sprejemajo investicijskih odločitev zgolj na osnovi objavljenih informacij v tej zloženci, temveč se o tem posvetujejo s pooblaščenimi strokovnjaki na ustreznih področjih. Agencija za trg vrednostnih papirjev ne odgovarja za nobeno škodo, ki bi neposredno ali posredno nastala zaradi uporabe informacij v tej zloženci.